

Nierówności ekonomiczne stanowią ważne zagadnienie zarówno z punktu widzenia nauki, jak i bieżącej polityki ekonomicznej. Obecnie uważa się, że wpływają one na dobrobyt społeczeństwa i rozwój gospodarczy. Państwo może w istotny sposób zredukować nierówności ekonomiczne poprzez odpowiednią politykę redystrybucyjną. Zasadniczo programy redystrybucyjne zaprojektowane są by zmniejszyć dystans między zasobami bogatych i biednych. Dlatego też, by je uzyskać, często trzeba spełniać odpowiednie kryteria dotyczące sytuacji finansowej. Istnieją jednak również rozbudowane programy skierowane do określonych grup społecznych, np. do rodzin z dziećmi lub emerytów, niezależnie od ich zarobków oraz majątku. Jednym z przykładów tego typu polityk są świadczenia na dziecko, które w niektórych krajach przyjmują formę regularnych (np. miesięcznych) wypłat gotówkowych. Mogą one zależeć od liczby dzieci w rodzinie lub ich wieku, ale nie od sytuacji finansowej opiekunów. Tego typu programy zostały wprowadzone np. w Niemczech, Austrii czy Finlandii oraz w ostatnim czasie także w Polsce (Rodzina 500+).

Ocena wpływu polityk redystrybucyjnych jest nietrywialna, a najbardziej wpływowe prace w tym obszarze jako narzędzie badawcze wykorzystują strukturalne modele równowagi ogólnej. Badania te jednak w całości koncentrują się na politykach podatkowych, systemach emerytalnych czy zasiłkach dla bezrobotnych. Natomiast efekty redystrybucyjne i dobrobytowe świadczeń pieniężnych, które nie są uzależnione od kryteriów dochodowych, nie zostały jeszcze dokładnie zbadane z wykorzystaniem tej klasy modeli. Głównym celem tego projektu jest zatem wypełnienie niniejszej luki badawczej.

W tym celu planuję zbudować model równowagi ogólnej cyklu życia uwzględniający różne formy heterogeniczności gospodarstw domowych oraz ryzyko spadku dochodu, niepłodności, śmierci oraz utraty zdrowia. Moim obiektem modelowym będzie Polska, a model zostanie starannie sparametryzowany w celu uwzględnienia kluczowych cech gospodarki tego kraju. W szczególności będzie odtwarzał obserwowane empirycznie nierówności dochodów i majątku, niepewność dochodów indywidualnych oraz kształtowanie się średnich zarobków w zależności od wieku. Uwzględniona zostanie również szczegółowa struktura populacji, tj. rozkłady gospodarstw domowych w zależności od wieku, struktury, liczby i wieku dzieci, źródła utrzymania itp. W tym celu zgromadzone lub oszacowane zostaną odpowiednie statystyki wykorzystujące badania jednostkowe.

Następnie model ten zostanie wykorzystany do oceny długookresowego wpływu świadczeń pieniężnych niezależnych od kryteriów dochodowych na gospodarkę, oraz oszacowane zostaną ich efekty redystrybucyjne. W szczególności zbadam wpływ dwóch rodzajów programów, z których pierwszy będzie skierowany do rodzin z dziećmi, natomiast drugi do emerytów. Analizowane programy nie będą czysto hipotetyczne, ale w swej konstrukcji będą zbliżone do istniejących już polityk społecznych, w szczególności programów świadczeń na dziecko, które występują w wielu krajach europejskich, w tym w Polsce. Przedstawię różne scenariusze finansowania tych programów i porównam ich konsekwencje. Następnie porównam efekty dobrobytowe tych programów ze standardowymi politykami redystrybucyjnymi skierowanymi do najbiedniejszych.

Projekt przyczyni się do zrozumienia zachowań gospodarstw domowych w cyklu życia i źródeł nierówności, a także polityk służących ich zmniejszeniu. Cennym rezultatem projektu będzie także sam model, który może stać się przydatnym punktem odniesienia dla przyszłych badań teoretycznych i ilościowych na temat skutków polityk redystrybucyjnych.